

1909: desapareix el Portal de França, entre Pedret i Sant Pere, i, com una reparadora consciència de conservació, s'inaugura el monument del Lleó, als defensors de la ciutat, damunt del baluard de Sant Francesc, una resta conservada sembla que per sempre.

TRACTAMENT I UTILITZACIONS

El tractament que ha donat la ciutat a les muralles podria ser un termòmetre de salut i empena cívica. Les pedres històriques en una ciutat viva poden ser quelcom així com una fortuna heretada amb testament complicat. Les discòrdies són a l'aguait. I també el regust agredolç: a vegades, els respirs de la ciutat han vingut gràcies a les demolicions, perquè la caiguda de baluards i muralles deixen pas a la Gran Via de Jaume I, i la desaparició de la Torre de la Força origina la placeta del Correu Vell. Seixanta anys endarrera es va donar molta solemnitat a l'acte culminant del procés de demolició: va venir a Girona el president del Govern espanyol, Manuel Azaña, que, juntament amb el president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià, va arrencar una pedra simbòlica de la muralla de Santa Clara. Un tractament singular, tanmateix. Avui diríem que hauria neutralitzat l'oposició, si aquesta hagués existit.

Fem un salt en el temps, i cal deixar constància de dues utilitzacions de les muralles. Josep Tarrés va muntar per Nadal un *Pessebre Gòtic* des de la Torre Cornèlia fins a la Torre Gironella, entroncant plenament en la línia de pessebres vivents de les nostres comarques. Joan Ribas, amb el seu grup Proscenium, va portar moltes nits d'estiu el millor teatre gironí dels anys 50, al peu del Passeig Arqueològic. Altres actuacions teatrals, en canvi, fetes als jardins de la Divesa no van reeixir. Deu ser que l'èpic i altisonant de les nostres muralles ens cau més bé que el festiu i el líric dels nostres vegetals. Però no tot era or el que lluia aquells anys a les nostres muralles: el setmanari *Presència* havia de denunciar que arran de la muralla de Sant Domènec «hi ha un foc permanent per cremar escombraries, un forn esgarrifosament antihigènic i antiestètic; ja es podien haver estalviat de concedir-nos "Conjunt Artístic" perquè la muralla, amb el fum, aviat ja no es veurà».

Posats a somiar utilitzacions de les muralles, Girona podria obtenir encara —i ben fàcilment— un auditori amb llenç de muralla per fons d'escenari. És a la part sud de la Torre Gironella, en un terreny lliure que ja té una certa inclinació en

Ningú no diria, avui, en la frondositat pacífica del Passeig Arqueològic, que això era construït com a ratlla de guerra. Tanmateix, la vegetació que li fa companyia sembla haver après bé la lliçó del relleu: amunt i verd, vida i alegria.

Simbol de la fi de tots els "grans" dies de Girona. Avui, la muralla podria ser el teló d'escena d'un amfiteatre, si algú s'engresqués per aquest camp al sud de la Torre Gironella. Ja se sap: la ciutat és un instrument generador d'idees.